

Lief beest

Voor AB'ers is het vaak moeilijk om contact te maken met diepdementerende bewoners. Activiteiten zijn daarom vooral gericht op zintuigprikkeling. Dieren hebben daarbij een gunstig effect. Maar waar haal je die zo snel vandaan? Stichting Zorgdier Nederland leidt mensen en hun huisdieren op tot 'zorgdierteams'. Zij brengen therapeutisch onderbouwde bezoeken aan (onder andere) bewoners van zorginstellingen. Zoals Kalorama in Beek Ubbergen: 'Met een hond erbij heb je in één keer wel contact.'

Door Corynne de Vocht

Kalorama heeft drie PG-afdelingen (unit vier, vijf en zes) met elk 22 bewoners. De gemiddelde leeftijd van de bewoners is 85 jaar. Elke PG-afdeling heeft een eigen AB'er. Hier is bewust voor gekozen. De kwaliteit van de zorg is voor Kalorama erg belangrijk. Door de activiteiten naar de leefomgeving van de bewoners te brengen, hoeven deze de afdeling niet af en wordt er meer rust gecreëerd. De activiteiten geven bewoners structuur en een zinvolle dagbesteding. Deelname aan de activiteiten is vrijwillig. Bonny Smits is AB'er op een van de PG-afdelingen, unit vier: 'Dat maakt ons contact met de bewoners zo bijzonder. De verzorging is heel doelgericht: de mensen moeten nu eenmaal eten of gewassen worden. Onze activiteiten zijn meer gericht op het krijgen van een warm contact van mens tot mens.'

Zintuigprikkeling

De activiteiten worden aangepast aan de fase van dementie waarin de bewoners verkeren. Zo worden voor mensen met matige dementie kook- en bakactiviteiten georganiseerd, knutselmiddagen, themaochtenden (praten over vroeger), muziek- en dansmiddagen of luisteravonden met klassieke muziek. Voor de diepdemente bewoners richten de activiteiten zich vooral op zintuigprikkeling. Om die reden is Moniek Koppers, de AB'er van unit zes, momenteel druk bezig met het inrichten van een sfeerruimte. Er is gekozen voor een vertrek met afbeeldingen, geluiden en geuren uit het bos. In deze rustgevende, 'bosachtige' omgeving kunnen bewoners een massage of voetenbad krijgen. Ook de bezoeken van de zorgdierteams worden gezien als een vorm van zintuigprikkeling en

zijn om die reden in eerste instantie bedoeld voor de diepdemente bewoners. 'Zintuigactivering met behulp van dieren is niet nieuw', zegt Moniek. 'Het is al langer bekend dat dieren een gunstig effect hebben op mensen. Maar hoe regel je als instelling het bezoek van dieren, met verzekeringen en zo? ZorgDier is een stichting die mensen met hun dier speciaal opleidt. Dat is betrouwbaar.'

Positieve effecten

Stichting ZorgDier Nederland is een vrijwilligersorganisatie. De bezoeken worden verricht door getrainde vrijwilligers met hun eveneens getrainde huisdieren, de zogenoemde zorgdierteams. Het doel van Stichting ZorgDier Nederland is het verhogen van de kwaliteit van leven van mensen die ziek zijn, een geestelijke beperking of een traumatische ervaring hebben. Uit een onderzoek van de Universiteit Utrecht is gebleken dat regelmatige bezoeken van zorgdierteams een positief effect hebben op het welbevinden van verstandelijk beperkte ouderen. Ze leveren bovendien méér positieve effecten op dan bezoeken van een vrijwilliger zonder dier. In de onderzochte groep waren de mensen meer gemotiveerd voor de zorgdierbezoeken dan voor andere vrijwilli-

gersbezoeken. Ook was de sfeer in de groep beter en vond een opmerkelijke vooruitgang van motorische activiteiten plaats. Dit laatste vooral door diergerichte activiteiten zoals vooroverbuigen en aanraken, borstelen, koekjes geven, met de bal spelen of de riem vasthouden. Bovendien bleken sommige bewoners de namen van de honden te kennen, tot nieuw gedrag te worden uitgedaagd en nieuwe woorden (commando's voor de hond) te hebben geleerd.

Uit eigen beweging

De bezoeken van de zorgdier-teams hebben een formeel karakter. Ze vinden wekelijks plaats (in een prikkelarme omgeving) en zijn doelgericht. Met behulp van de hond probeert men écht contact te krijgen met diepdemente bewoners. 'Ik probeer een ingang te vinden in hun beleavingswereld', vertelt Moniek, 'en mijn ervaring is dat je dat met andere activitei-

ten niet zo makkelijk voor elkaar krijgt.' Bonny valt haar bij: 'Bij diepdemente mensen zie je vaak dat ze in een foetushouding op bed liggen. Hun houding is verkrampt en het lukt de fysiotherapeuten niet goed om deze bewoners hun armen te laten strekken of hun handen te openen. Maar als de hond erbij komt, zie je dat ze uit zichzelf hun armen strekken en hun handen openen. Daar maken we bewust gebruik van, door met de hond juist aan die zijde van de rolstoel te gaan zitten waar de bewoner verzwakt is. Uit eigen beweging probeert de bewoner dan met de verzwakte arm de hond aan te raken. Daar kan geen fysiotherapie tegenop.'

Resultaten

In de huiskamers van de psychogeriatrische afdelingen is veel afleiding. Daarom worden de bewoners meestal één voor één meegenomen naar een prikkelarme omgeving, waar de bewoner

alle aandacht krijgt. Op Kalorama zijn bijzondere resultaten geboekt. Zo was er een bewoonster die de grip op de dagelijkse dingen begon te verliezen, waardoor ze heel onzeker werd en zich daarom isoleerde van de groep. Ze was bang om vreemde zinnen te maken of rare dingen te zeggen en wilde haar kamer niet meer uit. Maar met behulp van 'haar' zorgdier-team is het Bonny na vier maanden gelukt om deze vrouw uit haar kamer en uiteindelijk zelfs mee naar buiten te krijgen. Een andere bewoonster die al in een vergevorderd stadium van dementie verkeerde, was erg passief. Bonny moest erg veel moeite doen om contact met haar te krijgen. Maar als de hond bij haar op bed kwam liggen, kon ze wel tien minuten lang tegen de hond praten! Bonny benadrukt dat de hond alleen op bed mag als de bewoner daar zelf toestemming voor heeft gegeven. En dat er altijd een deken over het bed wordt gelegd – ook

Meneer Biemans voert Rana een koekje. Uit onderzoek blijkt dat de motorische activiteiten opmerkelijk verbeteren door het bezoek van een zorgdierteam.

Meneer Biemans is beperkt door de ziekte van Parkinson, waardoor de controle over zijn motoriek sterk verminderd is. Door een ontspannende activiteit te bieden, is de controlebehoefte minder en kan hij zijn aandacht langer bij de hond houden.

Mevrouw Bonink legt haar arm om de hals van Rana.

aan hygiëne wordt dus gedacht. De familieleden van de bewoners zijn al net zo enthousiast, omdat ze zelf kunnen zien wat voor effect de bezoeken hebben. Bonny: 'Een oudere bewoner reageerde negatief op zijn ziekte. Hij was verbaal agressief, zat met samengebalde vuisten en een diepe frons in zijn voorhoofd in zijn rolstoel en sloeg met zijn vuist op tafel. Maar bij het zien van de hond verdween die agressie als sneeuw voor de zon. Hij kreeg weer een open blik en kon weer lachen. Toen de familie dat zag, heeft ze zelf ook een hond aangeschaft.'

Zachte vacht

Omdat er natuurlijk regelmatig mensen overlijden op de PG-afdelingen, wisselt de samenstelling steeds. En hoewel de zorgdierbezoeken primair zijn bedoeld voor diepdemente bewoners, worden ook bewoners in een minder ver gevorderd stadium van dementie bezocht. Soms op hun kamer (prikkelarme omgeving) en anders in de huiskamer. De bewoners voeren de honden koekjes en aaien over de zachte vacht. Ze ontspannen zich zienderogen. 'Zelfs als de hond allang weer weg is, zie je dat de bewoners rustiger zijn en minder roepgedrag vertonen', vertelt Moniek. De AB'ers zouden dan ook wel vaker een zorgdierteam op bezoek willen.

Door het dolle

Op de vraag of het aantal bezoeken

Conny en Rana

Als Conny en haar hond Rana samen met AB'er Bonny op unit vier van Kalorama aankomen, lopen ze mevrouw Bonink tegen het lijf. Mevrouw Bonink woont nog maar kort op de afdeling. Bij het zien van Rana

loopt ze meteen op de hond af en zegt: 'Kom maar mee, ik heb brokjes voor je.' Bonny loopt met haar naar haar kamer en maakt de deur met een sleutel open. Mevrouw Bonink gaat op bed zitten en Conny spreidt

een deken over het bed uit en Rana mag op bed komen. Bonny overhandigt het blik waar mevrouw Bonink de hondenkoekjes in bewaart. Haar familie zorgt ervoor dat het blik gevuld blijft. Mevrouw

verder uitgebreid kan worden, antwoordt Jan van Summeren, directeur van Stichting ZorgDier Nederland: 'Wij willen wel vaker en meer zorginstellingen bezoeken dan nu. Maar daartoe ontbreekt het ons aan financiële middelen. We komen niet in aanmerking voor overheidssubsidie en zijn dus volledig afhankelijk van fondsen, sponsoring en particuliere donaties.'

Voor het opleiden en plaatsen van de zorgdierteams kost de stichting handenvol geld. Voor de zorginstellingen zijn de bezoeken van ZorgDier vrijwel gratis. Overigens wordt sinds een jaar ook op de somatische verpleegafdelingen van Kalorama gewerkt met zorgdierteams. Natuurlijk met een doelstelling die bij deze groep bewoners past. Het is duidelijk dat de AB'ers en bewoners verrukt zijn van de zorgdierbezoeken. Maar ook de honden zijn door het dulle heen als ze weer met hun baasjes mee mogen op bezoek bij de bewoners van Kalorama.

Informatie:

Stichting ZorgDier Nederland
Telefoon: 072 - 532 42 22
E-mail: info@zordier.nl
Internet: www.zordier.nl

Stichting Kalorama
Telefoon: 024 - 684 77 77
E-mail: info@kalorama.nl
Internet: www.kalorama.nl

Mevrouw Bonink is duidelijk in haar nopjes met het bezoek van de hond.

Van mevrouw Van Hulst krijgt Rana wat te drinken, een van de vele manieren om contact te maken met een bewoner en deze actief te betrekken bij het hondenbezoek.

'Wat ben je toch een lief beest!' Rana doet mevrouw Van Hulst denken aan haar eigen hond Herta, die ook altijd bij haar op bed mocht.

Bonink is duidelijk in haar nopjes met het bezoek. Ze zegt ook steeds dat het bezoek van de hond voor haar heel belangrijk is. Ze heeft duidelijk moeite om haar verblijf op deze afdeling te accepteren. Ze verontschul-

digt zich voor haar negatieve gedachten die ze hardop uitspreekt. Dat ze nog maar kort hier verblijft, dat ze een ongeluk heeft gehad en daarom nu hier zit. Dankzij de opbeurende woorden van

Bonny en de onvoorwaardelijke acceptatie van Rana, lukt het mevrouw Bonink om zich weer op de hond te richten. 'Je bent een lief beest', zegt ze en legt haar arm om de hals van de hond.